

қолма-қол ақшасыз төлемдер НАРЫҒЫНА ШОЛУ

ҚАЗАҚСТАН
ҚАРЖЫГЕРЛЕР
ҚАУЫМДАСТЫҒЫ

АССОЦИАЦИЯ
ФИНАНСИСТОВ
КАЗАХСТАНА

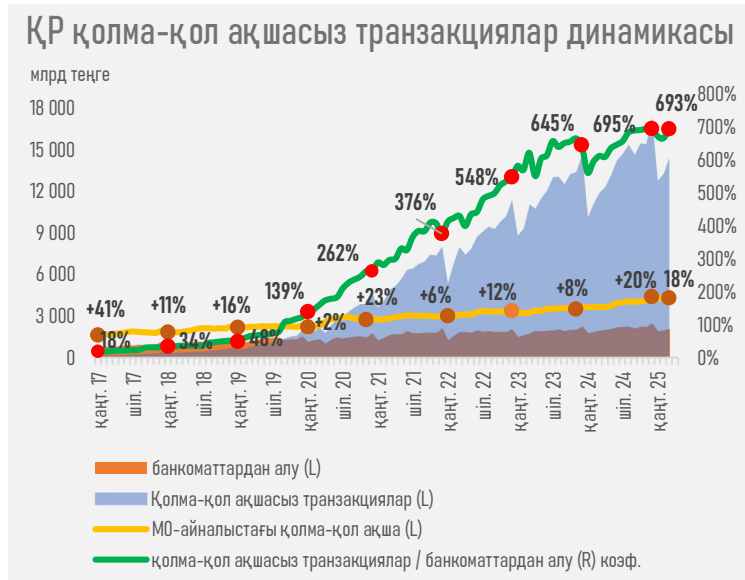
2025 жылдың бірінші тоқсанының қорытындысы

Резюме

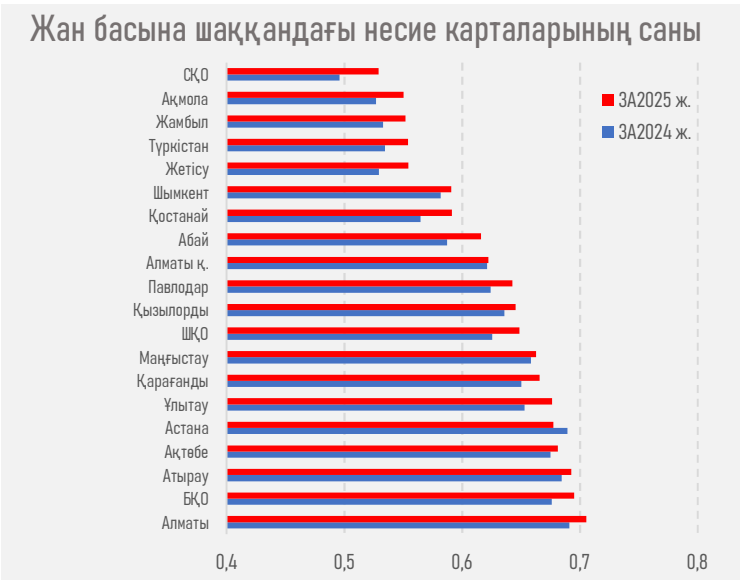
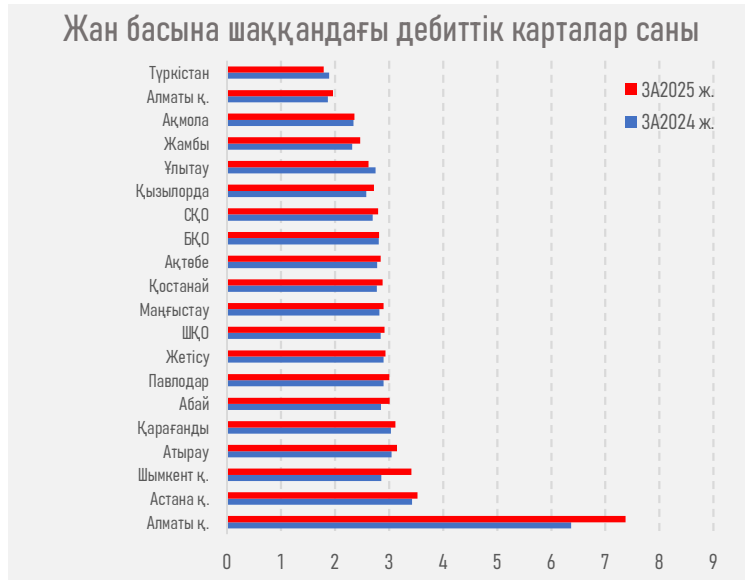
- Қолма-қол ақшасыз транзакциялардың енуінің өсуі жеделдеді: ағымдағы жылдың бірінші тоқсанында олардың көлемінің өсуі 22,4% (ж/ж) құрады, 2024 жылдың ұқсас кезеңіндегі 13,5%-дық көрсеткішпен салыстырғанда.
- Мұндай динамика цифрлық қаржы сервистерінің белсенді дамуымен, қолма-қол ақшасыз төлемдер инфрақұрылымының кеңеюімен (POS-терминалдар, QR-кодтар), финтех-шешімдерге деген сенімнің артуымен, сондай-ақ тұтынушылық әдеттердің өзгеруімен, оның ішінде мобильді аударымдарды фискализациялауды бақылауды күшейтуді ескере отырып шартталады.
- Абсолютті мәндегі мәміле қолма-қол ақшасыз транзакциялар көлемі 133,0 трлн-дан 140,3 трлн-ға дейін өсті. Нәтижесінде олардың ел бойынша үлесі 2024 жылдың бірінші тоқсанының қорытындылары бойынша 85,5% көрсеткішпен салыстырғанда 87,1% құрады, бұл қолма-қол есеп айырысулардың жалғасып жатқан трендін және төлем ортасын цифрландыру есебінен халықтың қаржылық инклюзиясының өсуін көрсетеді.
- Айта кетейік, ел бойынша POS-терминалдармен қамтамасыз ету өсе берді: әрбір мың адамға тұтынушылық шығындардың өсуі мен қолма-қол ақшасыз төлемдердің танымалдығы аясында бір жыл бұрын 56-ға қарсы 67 құрылғы тиесілі.

- Қолма-қол ақшасыз транзакциялар бөлінісінде қолма-қол ақшасыз (интернет) және QR-төлемдердің үлесі қолма-қол ақшасыз жалпы көлемде 90% - ға жетті, бұл тұтынушылық үлгілердің үздіксіз өзгеруіне және ыңғайлылыққа ұмтылуға ықпал етеді (төменде қараңыз).
- Қолма-қол ақшасыз транзакциялар құрылымындағы QR — төлемдердің үлесі бірыңғай QR — кодты енгізу мерзімдерін ауыстыру аясында шамалы 10,1%-дан 10,2%-ға дейін өсті. Алайда, оны толық іске қосқаннан кейін, пайдаланушы тәжірибесін жеңілдету және есептік инфрақұрылымды біріздендіру арқылы осы төлем әдісінің танымалдығы тез өсуі мүмкін.
- Ағымдағы жылдың бірінші тоқсанында қазақстандықтар банкоматтар арқылы 2024 жылдың ұқсас кезеңіндегі 5,7 трлн теңгемен (+6,6%) салыстырғанда 6,0 трлн теңгені қолма-қол ақшаға айналдырды, бұл шалғайдағы елді мекендердегі күнделікті шығыстар үшін қолма-қол ақшаға деген қажеттіліктің сақталуын және Экономикадағы көлеңкелі сектордың әлі де жоғары үлесін (ЖІӨ-ге 17,5%) көрсетуі мүмкін.
- Айналыстағы қолма-қол ақшаның екі таңбалы өсуі аясында (+18% ж/ж) орта есеппен әрбір қазақстандыққа бір жыл бұрын 181 мыңға қарсы 211 мың қолма-қол ақша келеді. Халықаралық жүйелердің төлем карталары санының (+8,5%, 54,8 млн-ға дейін) жергілікті жүйелерден (+6,9%, 27,1 млн-ға дейін) біршама жеделдетілген ұлғаюына байланысты олардың үлестері қалыпты қайта теңгерімделді.

ҚР аумағында қолма-қол ақшасыз транзакциялар *

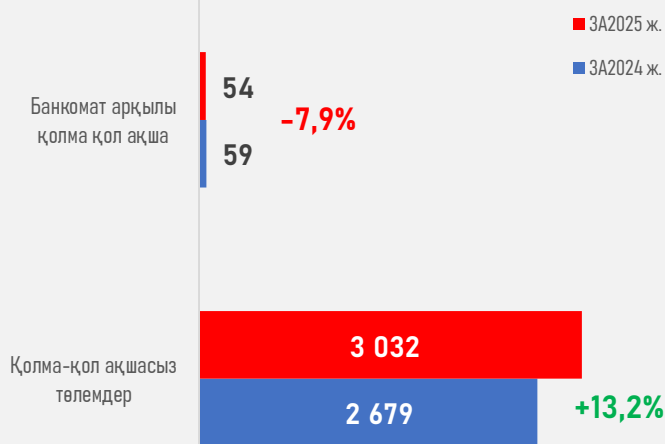
Жан басына шаққандағы айналымдағы төлем карталарының саны *

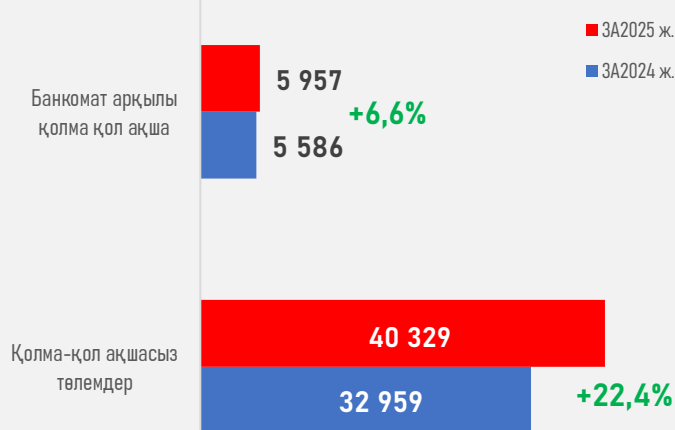
* Деректер көзі: ҚРҰБ, ҚР СЖРА ҰСБ © Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы, 2025

Төлем карталары бойынша транзакциялар*

Транзакциялар саны, млн операциялар

Транзакциялар көлемі, млрд теңге

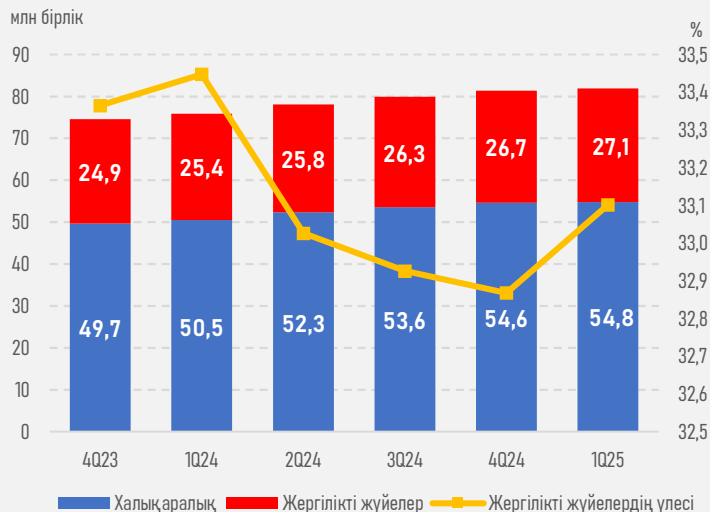

Қолма-қол ақшасыз транзакциялардың түрлері бойынша бөлу, жергілікті төлем жүйелерінің үлесі*

Қолма-қол ақшасыз операциялар

Айналыстағы төлем карточкалары, млн

* Деректер көзі: ҚРҰБ

© Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы, 2025

Кезеңнің қысқаша қорытындылары

Төлем жүйесінің дамуы клиент үшін бәсекелестіктің күшеюі, цифрлық инфрақұрылымға инвестициялардың белсенді ағыны, сондай-ақ тұтынушылық мінез-құлықтың терең трансформациясы ықпал ететін жоғары серпінді көрсетуді жалғастыруда.

А.ж. сәуір айының басында «қолма-қол ақшасыз» енудің елдік деңгейі 87,1% (бір жыл бұрын 85,5%) белгісіне жетті, ал қолма-қол ақшасыз ақша беру жөніндегі операциялардың тиісті көрсеткіштерінен 6,8 есе асып түсті (740,3 трлн vs 76,0 трлн).

Өңірлік бөліністе қолма-қол ақшасыз транзакциялар үлесінің ең көп өсімі Ақмола (+8,2 п.т.), Жетісу (+5,1 п. т.) және Түркістан (+4,6 п. п.) облыстарында тіркелді, бұл финтехтің өнуі тұрғысынан дәстүрлі түрде белсенділігі төмен өңірлерде де халықтың цифрлық мінез-құлқындағы оң өзгерістерді көрсетеді.

Сонымен қатар, қолма-қол ақшасыз үлесі жоғары және төмен аймақтар арасындағы «цифрлық алшақтық» 19-дан 18,5 п.т.-ға дейін қысқарды, бұл цифрлық инфрақұрылымды пайдаланудың біртіндеп теңестірілуін көрсетеді. Бұл алшақтық әлі де маңызды және одан әрі өсу үшін маңызды резерв болып табылады.

Бұл ретте елдегі қолма-қол ақшасыз транзакциялар бойынша бір операцияның «орташа чегі» есепті кезеңде – 12,3-тен 13,3 мыңға дейін (+8,1%), банкоматтардан алу бойынша – 94,9-дан 109,9 мың теңгеге дейін (+15,8%) өсті, бұл ТБИ (10,7%), номиналды жалақының (+10,5%) және қазақстандықтардың табыстары (+10,6%).

Қолма-қол ақшасыз операциялардың одан әрі өсуі көлеңкелі экономиканы қысқарту және сауаттылықты арттыру шараларымен ғана емес, сондай-ақ қаржы секторындағы технологиялық инновациялардың жоғары деңгейімен, цифрлық инфрақұрылымды одан әрі дамытумен, сондай-ақ қолма-қол ақшасыз құралдардың қолжетімділігін, сенімділігін және тартымдылығын кеңейтумен ынталандырылатын болады.